

Sigade jõudluskontroll 2012. aastal

Külli Kersten

Jõudluskontrolli Keskus

Sigade jõudluskontrollis oli 31. detsembril 2012. aastal 33 farmi ja 15 337 põhikarja siga, sealhulgas ETSAÜ seemendusjaama kuldid. Need numbrid on viimastel aastatel olnud suhteliselt stabiilsed, toimunud on vaid omanikule kuuluvate farmide spetsialiseerumine – emised koondatakse ühte farmi, et teine rekonstrueerida ja hakata selles kasvatama nuumikuid.

Jõudluskontrolli sigadest on 39% puhtatõulised – eesti maatõug (L), eesti suur valge (Y), pjeträän (P) ja djurok (D). Sigadest on 53,3% kahe tõu esimese põlvkonna ristandid (LY, YL, DL, DY, DP, HP, PL, PY). Tagasiristatud YxLY, LxYL või muud ristandid, k.a teadmata tõuga sead, moodustasid põhikarja sigadest 7,7%.

Kõige rohkem oli sigu jõudluskontrollis Lääne-Viru maal (4515 e 29%), Saare ja Jõgeva maakonnas. Ühtegi seakarja ei ole jõudluskontrollis Hiiu ja Valga maakonnast.

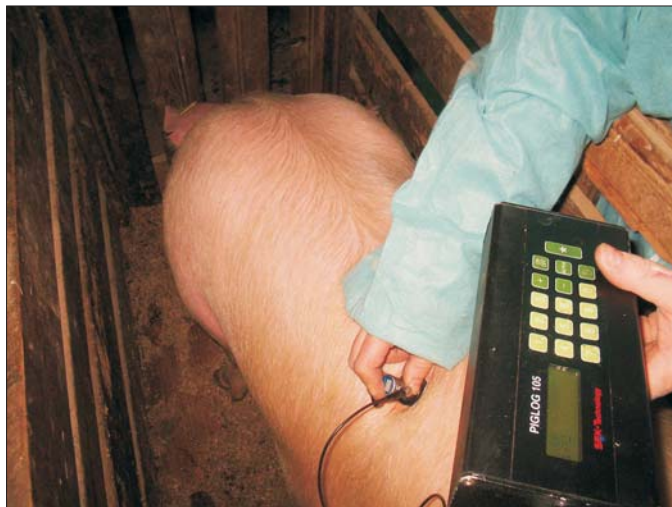

Foto 1. Piglog 105 töös

(A. Annamaa)

Foto 2. Äsja poeginud emis

(A. Annamaa)

ETSAÜ seemendusjaamas oli aastavahetusel 55 kultu, kellest 80% olid puhtatõulised, ülejäänud on lihasigade tootmiseks kasutatavad ristandkuldid (tabel 1).

Tabel 1. ETSAÜ seemendusjaama kultide tõulisus

Tõug	Kulte	Tõug	Kulte
Djurok	14	Ristandkult DxL	6
Eesti suur valge	9	Ristandkult DxP	5
Eesti maatõug	14	Kokku	55
Pjeträän	7		

Jõudluskontrolli kokkuvõtete tegemisel on kasutatud farmide (32) andmeid, kus jõudluskontrolli teostati kogu aasta vältel. Jõudluskontrollialused seakarjad on väga erineva suurusega, emiste arv jääb vahemikku 88–1030. Üle tuhande emise on ainult ühes farmis. Alla saja emisega farme on jäänud kaks (tabel 2). Suurtes, üle 500 emisega farmides asub 42,7% emistest.

Foto 3. Kas pole kena?

(T. Rimmel)

Foto 4. Sigade robotsöötmine

(K. Saarna)

Tabel 2. Karjade struktuur

Karja suurus	Karjade		Emiseid kokku	
	arv	%	arv	%
1–100	2	6,2	188	1,6
101–200	6	18,8	942	8,0
201–300	7	21,9	1641	14,1
301–400	4	12,4	1311	11,3
401–500	6	18,8	2595	22,3
Üle 501	7	21,9	4977	42,7
Kokku	32	100,0	11 654	100,0

Põhikarjas oli keskmiselt 364 emist, ehk 28 võrra rohkem kui 2011. aastal. Kultide arv keskmiselt karja kohta oli 7,8.

Emiste jõudlusnäitajatest annab ülevaate tabel 3. Võrreldes 2011. aastaga on tulemused üldiselt positiivse trendiga. Pesakonnas sündis kokku 12,6 põrsast (+0,1), neist elusalt 11,7, kusjuures viljakus suurenes esmakordselt poeginud nooremiste pesakonnas, korduvalt poeginud emistel jäi tulemus 2011. aastaga võrreldes samaks. Nooremiste pesakonnas sündis elusalt 10,9 (+0,2) ja korduvalt poeginud emiste pesakonnas 11,9 põrsast.

Farme, kus elusaid põrsaid pesakonnas sündis 13 ja rohkem, on juba kaks. Farmidest 78% sai keskmiseks tulemuseks rohkem kui 11 elusat põrsast pesakonnas, kusjuures 28% nendest farmidest sai üle 12 põrsa. Pesakonnas võõrutati 10,2 põrsast, mis on 0,2 põrsast rohkem kui aasta tagasi. Aastaemise kohta sündis kokku 0,9 ja elusalt 0,7 põrsast ning võõrutati 0,7 põrsast rohkem kui 2011. a.

Emiste uuestiindluse sagedus on vähenenud 2,2%. Stabiilsus on saavutatud esmaseemendus- ja esmapoegimisvanuse ning vabaperioodi osas. Imikpõrsaste hukkumine on vähenenud 1,3%.

Emiste reproduktsioonijõudluse keskmised näitajad tõugude viisi on toodud tabelis 4. Puhtatõulistest olid suurima viljakusega eesti maatõugu emised, kuid vahe eesti suurt valget tõugu emiste viljakusega on väike, vaid 0,2 põrsast (tabel 3). Aretusprogrammis Marmorliha soovitatud esimese põlvkonna ristandemiste YL pesakonnas sündis 0,1 elusat põrsast rohkem kui LY emiste pesakonnades. Suurima viljakusega emised kuuluvad Saimre Seakasvatuse OÜ-le (Viljandimaa), kus sündis 13,2 elusat

põrsast pesakonnas, järgneb OÜ Markilo (Lääne-Viru-maa), kus vastav näitaja oli 13,0. Kõige rohkem põrsaid (11,7) võõrutati samuti eelnimetatud farmides. Geneetilise hindamise tulemuste alusel kuulusid parimate lihaomadustega sead OÜ-le Pihlaka Farm, kus hinnatud sigade keskmine indeks oli 121,4. Viljakuse geneetilise hindamise keskmise indeksi (116,7) järgi olid parimad emised OÜs Viru Mölder. Jõudlusnäitajate positiivne trend näitab seakasvatavate ja aretajate tublit tööd.

Tabel 3. Emiste jõudlusnäitajad 2012. aastal

Näitaja	2012
Esmaseemendusvanus (päeva)	243
Esmapoegimisvanus (päeva)	366
Pesakonnas sündinud põrsaid	12,6
neist elusalt	11,7
nooremiselt	10,9
vanaemiselt	11,9
Võõrutatud põrsaid pesakonnas	10,2
Imikpõrsa kadu (%)	11,9
Imetamisperiood (päeva)	28,5
Vabaperiood (päeva)	6,1
Uuestiindlemisi (%)	14,6
Võõrutatud pesakondi emiste prakeerimisel	4,0
Aastaemiselt saadud pesakondi	2,2
sündinud põrsaid	27,7
neist elusalt	25,8
võõrutati	22,5

Eesti Tõusigade Aretusühistu konsulendid testisid 2012. a ultraheliaparaadiga Piglog 105 8467 noorsiga, 590 siga rohkem kui 2011. aastal. Karjatestil hinnatud sigade keskmine ööpäevane massi-iive sünnist 100 kg elusmassi saavutamiseni oli 575,7 grammi (13,3 grammi parem kui 2011.a), seljalihase läbimõõt 63,0 mm (+0,4), keskmine pekipaksus 10,4 mm.

Jõudlusandmete kogumiseks kasutavad seakasvatavad Possu programmi, mis võimaldab väga põhjalikult analüüsida emiste, kultide ja nuumkarja tootmistulemusi.

Tabel 4. Emiste reproduktsioonijõudluse keskmised näitajad tõugude viisi

Tõug	Aastaemiseid *	Sündinud põrsaid pesakonnas					Võõrutatud		Imikpõrsa kadu %
		kokku	elusalt			pesakonnas	aastaemiselt		
			kokku	nooremis	vanaemis			aastaemis	
L	3340	12,4	11,5	11,1	11,6	27,1	10,0	22,1	11,4
Y	2207	12,2	11,3	10,3	11,6	26,0	9,9	21,2	12,9
P*	20	11,0	10,9	9,8	11,3	24,1	10,0	21,6	4,1
LxY	2454	13,0	12,0	11,1	12,3	28,4	11,0	23,3	10,8
YxL	4983	12,9	12,1	11,2	12,4	29,3	10,0	23,7	12,4
LxLY*	26	12,9	11,7	9,0	11,8	28,7	10,0	23,8	10,4
LxYL	135	12,4	11,5	10,5	11,9	27,4	9,8	21,5	13,1
YxLY	269	11,7	10,8	10,4	10,9	25,8	9,5	21,0	12,7
YxYL*	24	12,4	11,4	11,6	11,4	26,5	11,0	22,6	10,1
DxL *	12	10,6	9,7	11,8	9,2	20,9	9,9	20,4	10,2
DxLY*	4	11,9	11,2	13,0	11,0	29,7	10,0	25,4	6,4
PxL*	18	11,4	10,7	4,5	11,0	26,9	9,9	22,3	9,2
PxY *	15	12,6	11,3	8,0	11,6	23,8	10,0	19,1	8,1
PxLY *	10	12,1	11,0	12,0	11,0	24,7	10,0	23,5	8,7
PxYL *	3	12,7	12,3	-	12,3	25,3	11,0	21,0	9,9
Teadmata	490	11,0	10,4	9,9	10,5	21,4	9,2	17,2	12,2

* - usaldusväärsus väike

Peaagu pooled seakasvatajatest kasutavad seda lisaks emiste jõudluskontrollile ka nuumikute kasvukiiruse ja söödaväärinduse hindamiseks. Ainult nuumikute tootmistulemuste kogumiseks ja analüüsimiseks kasutab Pos-

su programmi neli nuumfarmi, kus sigade arv aasta jooksul suurenes 7000 nuumiku võrra. Aasta jooksul lisandus kaks uut programmi kasutajat.